

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН НЭР: СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2026 ОНЫ НӨХӨН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦСОН НАМ ЭВСЭЛ БОЛОН БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧИЙН ЗАРДЛЫН ТАЙЛАНГ ХЯНАЖ, ОЛОН НИЙТЭД МЭДЭЭЛЭХ

АУДИТЫН КОД: БХА-2026/54-ШТА-НА

Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
Тэргүүлэх аудитор **Б.Мөнхбат**

Утас: 70442584 цахим хуудас: munkhbatb@audit.gov.mn

Аудитын менежер **М.Алтантуяа**

Утас: 70442424 цахим хуудас: altantuyam@audit.gov.mn

Ахлах аудитор **Б.Азбаяр**

Утас: 99061429 цахим хуудас: azbayarb@audit.gov.mn

Аудитор **А.Адилзаяа**

Утас: 80870886 цахим хуудас: adilzayaa@audit.gov.mn

АГУУЛГА

Товчилсон үгийн жагсаалт 3

Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандарт, арга зүйн талаарх мэдэгдэл Error!

Bookmark not defined.

БҮЛЭГ 1. АЙМАГ, СУМЫН ИТХ-ЫН 2024 ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД НЭР ДЭВШИГЧДЭД МӨНГӨН ХАНДИВ ӨГСӨН ИРГЭД ХУУЛЬД ЗААСНЫ ДАГУУ ОРЛОГО ТӨВЛӨРҮҮЛЭХДЭЭ ИРГЭНИЙ БҮРТГЭЛИЙН ДУГААР, ОРЛОГЫН ЭХ ҮҮСВЭРИЙГ БҮРЭН БИЧЭЭГҮЙ БАЙНА. 6

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГАД ДАНСНЫ МЭДЭЭЛЛИЙГ БҮРЭН ИРҮҮЛЭЭГҮЙ БАЙНА. 6

БАЯНХОНГОР АЙМАГТ САЛБАРТАЙ АРИЛЖААНЫ 2 БАНК НЭР ДЭВШИГЧИЙН ДАНСНЫ МЭДЭЭЛЛИЙГ ХУУЛЬД ЗААСНЫ ДАГУУ ИРҮҮЛЭЭГҮЙ БАЙНА..... 6

БҮЛЭГ 2. СОНГУУЛИЙН ЗАРДЛЫГ ДАНСЫГ 36 НЭР ДЭВШИГЧ ХААГААГҮЙ ҮЛДЭГДЭЛТЭЙ БАЙНА. 7

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГАД ТАЙЛАН ИРҮҮЛСЭН АЙМГИЙН МАН, АН, ХҮН НАМ БОЛОН 613 НЭР ДЭВШИГЧ СОНГУУЛИЙН ЗАРДЛЫН ТАЙЛАНД ХУВИЙН АУДИТЫН КОМПАНИАР ДҮГНЭЛТ ГАРГУУЛСАН БАЙНА. 7

НЭР ДЭВШИГЧИД СОНГУУЛИЙН ЗАРДАЛД 168,023.9 МЯНГАН ТӨГРӨГИЙГ ЗАРЦУУЛСАН БАЙНА..... 7

СОНГУУЛИЙН ЗАРДЛЫН ТҮР ДАНСЫГ 36 НЭР ДЭВШИГЧ ХААГААГҮЙ, ҮЛДЭГДЭЛТЭЙ БАЙНА..... 7

ДҮГНЭЛТ: 8

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
УИХ	Улсын Их Хурал
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
УБЕГ	Улсын бүртгэлийн Ерөнхий газар
СЕХ	Сонгуулийн Ерөнхий хороо
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

Аудит хийсэн үндэслэл, бүрэн эрх	Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандарт, арга зүйн талаарх мэдэгдэл Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 57 дугаар зүйлийн 57.1-т заасан үндэслэлээр Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.3 дахь заалт, 15 дугаар зүйлийн 15.1 дэх заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын “Төрийн аудитын байгууллагын 2026 онд гүйцэтгэх аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай” 2025 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/179 дугаар тушаал, “Тушаалын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай” 2026 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/32 дугаар тушаал, Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2026 оны “Аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай” 2026 оны 01 дүгээр сарын 05-ны өдрийн А/01 дугаар тушаалыг үндэслэн гүйцэтгэв.
Аудитын зорилт	Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 57 дугаар зүйлийн 57.1 дэх “Төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллага зардлын тайланг хүлээн авсан өдрөөс хойш 60 хоногийн дотор хянаж, дүнг нийтэд мэдээлэх бөгөөд нэг сая ба түүнээс дээш төгрөгийн хандив өгсөн иргэн, хоёр сая ба түүнээс дээш төгрөгийн хандив өгсөн хуулийн этгээдийг нийтэд мэдээлнэ” гэж заасныг үндэслэн нам, нэр дэвшигчийн сонгуулийн зардлын тайланг хянаж баталгаажуулав. Аймаг, сумын Иргэдийн төлөөлөгчийн хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам болон нэр дэвшигчдийн төвлөрүүлсэн орлого, иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандив, сонгуулийн зардлыг хянаж, дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж, нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдэв. Дээрх зорилтын хүрээнд дараах чиглэлийн дагуу аудитыг гүйцэтгэнэ. Үүнд: 1. Нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нар хуульд заасан орлогыг сонгуулийн зардлын дансанд төвлөрүүлсэн эсэх? 2. Нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нар сонгуулийн зардлын данснаас хуулийн дагуу зарлага гаргасан эсэх?
Аудитын хамарсан хүрээ	Аймаг, сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон намаас нэр дэвшигчдийн хараат бус аудитын дүгнэлт, аудитын дэлгэрэнгүй тайлан, аудит хийгдсэн сонгуулийн зардлын тайлангийн маягтууд, харилцагч банкны дансны хуулга бусад шаардлагатай баримтуудыг хамруулж, аудитыг гүйцэтгэв.
Аудитын арга зүй	Аудитын ажлыг гүйцэтгэхэд Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд Тэргүүлэх аудиторын 2024 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн А/29 дүгээр тушаалаар баталсан “Аймаг, сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэл, нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын тайлан гаргах, зардлын тайланд аудит хийх, хянах, дүнг нийтэд мэдээлэх, танилцуулах журам”-ыг үндэслэн нэр дэвшигчдийн өөрийн хөрөнгө, нам, эвслээс оруулсан хөрөнгө, иргэн, хуулийн этгээдээс авсан хандив түүний зарцуулалтын тайланг шалгаж, аудит хийсэн хуулийн этгээд, нам, эвсэл, нэр дэвшигчдээс лавлагаа, тодруулга авч, бусад шаардлагатай баримт материалд тулгуурлан аудитын горимын дагуу нотлох зүйл цуглуулж тайланг, хавсралт маягтуудыг бэлтгэв.
Аудитын шалгуур үзүүлэлт	Аудитад дараах хууль, эрх зүйн актыг шалгуур үзүүлэлт болгон ашиглав.

**Аудитын багийн
бүрэлдэхүүн,
хугацаа**

- Төрийн аудитын тухай хууль;
- Сонгуулийн төв байгууллагын тухай хууль;
- Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль;
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль;
- Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд Тэргүүлэх аудиторын 2024 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн А/29 дүгээр тушаалаар баталсан “Аймаг, сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэл, нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын тайлан гаргах, зардлын тайланд аудит хийх, хянах, дүнг нийтэд мэдээлэх, танилцуулах журам”;
- Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд Тэргүүлэх аудиторын 2024 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдрийн А/22 дугаар тушаалаар баталсан “Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын 2024 оны ээлжит сонгуульд нам, эвсэл, нэр дэвшигчээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тогтоох тухай”;
- Бусад холбогдох хууль, дүрэм, журам.

Аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын Дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат удирдаж, аудитын менежер М.Алтантуяа үе шатны чанарын хяналтыг хэрэгжүүлж, ахлах аудитор Б.Азбаяр, аудитор А.Адилзаяа нар хамтран гүйцэтгэв.

Аудитыг 2025.08.17-ны өдөр эхлүүлж, Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудиторын 2026 оны А/24 дүгээр тушаалаар баталгаажуулж, Төрийн аудитын байгууллагын (www.audit.mn) цахим хуудаст 2025.08.29-ны дотор байршуулж, нийтэд мэдээлнэ.

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ДҮН

БҮЛЭГ 1. АЙМАГ, СУМЫН ИТХ-ЫН 2026 ОНЫ НӨХӨН СОНГУУЛЬД НЭР ДЭВШИГЧИЙН ДАНСАНД МӨНГӨН ОРЛОГО ТӨВЛӨРӨӨГҮЙ ГАРААГҮЙ БАЙНА.

1.1. ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГАД ДАНСНЫ МЭДЭЭЛЛИЙГ ИРҮҮЛЭЭГҮЙ БАЙНА.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.1¹, 50.2² дахь заалтын дагуу Галуут сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд 1 нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын дансыг нээсэн байна.

Орон нутгийн сонгуульд нэр дэвшиж арилжааны банкинд хандивын данс нээсэн 1 нэр дэвшигч дээрх хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.3³ дахь заалтын дагуу данс нээсэн мэдээллээ ирүүлээгүй байна.

1.2. НЭР ДЭВШИГЧ НЬ БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ТӨРИЙН БАНКНЫ САЛБАРТ ДАНС НЭЭЛГЭСЭН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЛИЙГ БАНК ХУУЛИЙН ХУГАЦААНД ИРҮҮЛСЭН БАЙНА.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.5⁴-т заасныг Баянхонгор аймагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа Төрийн банкны салбар баримталж, холбогдох мэдээллийг хуулийн хугацаанд ирүүлж хуулийг хэрэгжүүлж ажилласан байна. Мөн данс нээгээгүй ч хуульд заасан хугацаанд данс нээгээгүй талаар “Хаан банк”, “Ариг банк”, “Хас банк”, “Голомт банк”-ны салбарууд албан бичгээр мэдэгдэж ажилласан байна.

1.3. АЙМАГ, СУМЫН ИТХ-ЫН 2026 ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦСОН 1 НЭР ДЭВШИГЧИЙН ДАНСАНД ОРЛОГЫН ГҮЙЛГЭЭ ТӨВЛӨРӨӨГҮЙ БАЙНА.

Баянхонгор аймгийн Галуут сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд Ардчилсан намаас 1 нэр дэвшигч сонгуульд оролцож, арилжааны банканд данс нээлгэсэн боловч уг дансанд орлого, зарлага хийгээгүй байна.

¹ Нам, эвсэл тухайн аймаг, нийслэл, сум, дүүрэгтээ сонгуулийн зардлын төгрөгийн нэг данстай байна.

² Нам, эвсэл болон нэр дэвшигчийг сонгуульд оролцуулахаар бүртгэх тухай шийдвэр гарснаас хойш энэ хууль болон банкны хууль тогтоомжид нийцүүлэн сонгуулийн зардлын дансыг нээлгэнэ.

³ Нам, эвсэл болон нэр дэвшигч нь сонгуулийн зардлын дансны дугаар, банкны нэрийг санал авах өдрөөс 20-оос доошгүй хоногийн өмнө төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад мэдэгдэж, бүртгүүлэх үүрэгтэй.

⁴ Сонгуулийн зардлын данс байршуулсан банкны захирал, эсхүл салбарын эрхлэгч уг дансны бүх гүйлгээний хуульгыг гаргаж, санал авах өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлнэ.

БҮЛЭГ 2. СОНГУУЛИЙН ЗАРДЛЫГ ДАНСАНД ОРЛОГЫН ЭХ ҮҮСВЭР ТӨВЛӨРҮҮЛЭЭГҮЙГЭЭС НЭР ДЭВШИГЧ НӨХӨН СОНГУУЛЬД ХӨРӨНГӨ ЗАРУУЛАЛГҮЙ ОРОЛЦСОН БАЙНА.

2.1. ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГАД ТАЙЛАН ИРҮҮЛСЭН АЙМГИЙН АРДЧИЛСАН НАМЫН 1 НЭР ДЭВШИГЧ СОНГУУЛИЙН ЗАРДЛЫН ТАЙЛАНД ХУВИЙН АУДИТЫН КОМПАНИАР ДҮГНЭЛТ ГАРГУУЛСАН БАЙНА.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.3⁵ дахь заалтыг хэрэгжүүлж Ардчилсан намаас нөхөн сонгуульд нэр дэвшсэн 1 дэвшигч зардлын тайланг ирүүлсэн байна.

Тайлан ирүүлсэн нэр дэвшигчийн дансанд орлого зарлагын гүйлгээ гараагүй байна.

2.2. НЭР ДЭВШИГЧ НӨХӨН СОНГУУЛЬД ХӨРӨНГӨ ЗАРЦУУЛАЛГҮЙ ОРОЛЦСОН БАЙНА.

Баянхонгор аймгийн Галуут сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын хуралд Ардчилсан намаас 1 нэр дэвшигч оролцсон ба тухайн нэр дэвшигч хөрөнгө зарцуулаагүй нөхөн сонгуульд оролцсон байна.

Нэр дэвшигчээс ирүүлсэн тайланд өр төлбөр тайлагнаагүй байна.

2.3. НӨХӨН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦСОН НЭР ДЭВШИГЧ ХУУЛЬД ЗААСАН ХУГАЦААНДАА ЗАРДЛЫН ДАНСЫГ ХААСАН БАЙНА.

Баянхонгор аймгийн Галуут сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд Ардчилсан намаас нэр дэвшсэн 1 нэр дэвшигч 2026 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдөр Төрийн банкны тоот дансыг хаасан нь Аймаг, Нийслэл, Сум, Дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 50.6 дахь заалтын хэрэгжүүлсэн байна.

⁵ Нам, эвсэл нь санал авах өдрөөс хойш 45 хоногт, нэр дэвшигч санал авах өдрөөс хойш 30 хоногт багтаан зардлын тайландаа хувийн аудитын хуулийн этгээдээр дүгнэлт гаргуулан, төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлнэ.

ДҮГНЭЛТ:

Аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг гаргаж байна.

1. Аймаг, сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон Ардчилсан намын нэр дэвшигчид орлогын эх үүсвэр төвлөрөөгүйгээс нөхөн сонгуульд хөрөнгө зарцуулалгүй оролцсон байна.
2. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.3 дахь заалтын дагуу 1 нэр дэвшигч нь зардлын тайлангаа хувийн аудитын компаниар баталгаажуулан төрийн аудитын байгууллагад хуульд заасан хугацаанд ирүүлсэн байна.

-оОо-